

CERTIFIERAD
FN-SKOLA

FN-förbundet
UNA SWEDEN

Aktion FN för mänskliga rättigheter

lärmaterial

INNEHÅLL

AKTION FN för mänskliga rättigheter	3
LEKTIONSTIPS: Vad är mänskliga rättigheter	5
Filmvisning och diskussion: <i>Justitia – Hatbrott</i>	7
Filmvisning och diskussion: <i>Perspektiv på världen – Hbtq</i>	9
Fördjupningsuppgift: Hatbrott på nätet	10
Övning: Rättighetsmemory	11
Fördjupningsuppgift: Rättigheter i kubik	13
Långfilm: <i>Varje ansikte har ett namn</i>	14
Filmvisning och diskussion: <i>Perspektiv på världen – Krig och konflikt</i>	16
Argumentationsövning: Bör rasistiska organisationer förbjudas	18
Fördjupningsuppgift: Efter debatten...?	21
Långfilm: <i>Silvana – Väck mig när ni vaknat</i>	23
Radioprogram: Konflikt i P1 – Den nya terrorn del 2 – hotet mot kvinnorna	25
Fördjupningsuppgift: Den nya terrorn	27
Långfilm: <i>Jimmie</i>	28
Tips på övning: Polismuseet – <i>Vi och dom</i>	31
Tips på spel: Teskedsorden – <i>Reality Check</i>	32
AKTION FN för mänskliga rättigheter – lärarmaterial	33
AKTION FN för mänskliga rättigheter, koppling till Lgy 11 & 26 kursers centrala innehåll	35

AKTION FN

Aktion FN skapar kompetens och engagemang i globala frågor. Inför fyra internationella FN-dagar skickas varje år Aktion FN-paket till lärare och elever. Lärarna får bland annat färdiga lektionsupplägg med en rad tips på övningar och material. Eleverna får redskap för att kunna genomföra en aktion på skolan för en global fråga. Aktion FN erbjuder på så vis alla FN-skolor, under en och samma vecka, att agera gemensamt för en bättre värld. Välkommen att vara med!

Aktion FN läsåret 2019/20

För globala målen (FN-dagen)	v. 43	skickas ut v. 40
För mänskliga rättigheter (MR-dagen)	v. 50	skickas ut v. 47
För jämställdhet (Kvinnodagen)	v. 10	skickas ut v. 7
För fred (Fokus kärnvapenförbud)	v. 17	skickas ut v. 14

Aktion FN för mänskliga rättigheter

Läsårets andra Aktion FN lyfter arbetet med de mänskliga rättigheterna. Den 10 december 1948 antog FN:s generalförsamling den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Det innebär att medlemsländer tillsammans enats om att arbeta för mänskliga rättigheter, rättvisa och jämställdhet i alla världens länder. Från den dagen sägs de mänskliga rättigheterna vara universiella, det vill säga gälla alla människor på jorden oavsett vem du är eller var du bor.

FN:s främsta redskap för att skydda de mänskliga rättigheterna är konventioner. I den allmänna förklaringen säger medlemsländerna att det är viktigt med mänskliga rättigheter, men de lovar inte att göra det som står i förklaringen. Nästa steg var därför att skapa konventioner. Länder som har ratificerat en konvention har förbundit sig att agera i enlighet med dess innehåll.

Vart femte år granskas medlemsstaternas efterlevnad av konventionerna genom FN:s råd för mänskliga rättigheters allmänna granskning av länder: *Universal Periodic Review* (UPR). I januari 2020 är det återigen dags för Sverige att granskas. UPR-granskningen är bred och omfattar i stora drag samtliga centrala konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter, det innebär att alla frågor med bäring på mänskliga rättigheter kan lyftas under granskningen. I samband med en dialog med medlemsstaten ges ett flertal rekommendationer som den granskade staten kan acceptera eller notera. Under den senaste granskningen riktades bland annat kritik gentemot det växande antalet hatbrotten i Sverige. Förra året var antalet brott där sexuell läggning är motivet det hatbrott som ökat näst mest – 37 procent – i Sverige, enligt

Brottsförebyggande rådet, BRÅ:s, senaste rapport. Mänskliga rättigheter måste ständigt försvaras.

I lärardelen presenteras lektionsmaterial som inspiration till er undervisning, bland annat en PowerPoint med talarmanus och diskussionsfrågor, långfilmer, radioprogram och tips på olika övningar och fördjupningsuppgifter. Vi hoppas att hela eller delar av materialet kan passa din undervisning.

I samma paket finns även ett materialpaket till skolans FN-elevförening så att de ska ha möjlighet iscensätta Aktion FN för mänskliga rättigheter på skolan. Den här gången uppmuntrar vi eleverna att genomföra en manifestation i form av ett regnbågståg för att uppmärksamma de fri- och rättigheter som kränks för hbtq-personer i Sverige. Därefter uppmanas skolans elever att ta ställning genom att signera en medföljande flagga. Vi hoppas att paketet inspirerar er lärare till lektioner om mänskliga rättigheter och eleverna till engagemang för en värld där mänskliga rättigheter värnas och respekteras av alla.

Frågor? Kontakta oss via: <https://fn.se/om-oss/organisation/personal/>

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Lektionstips: Vad är mänskliga rättigheter?

Syfte

Ge en ökad kunskap om mänskliga rättigheter och hur Sverige lever upp till sina åtaganden enligt FN:s centrala konventioner om de mänskliga rättigheterna.

Lektionen är menad att ge eleverna en grundläggande kunskap om vad de mänskliga rättigheterna är, samt en basförståelse gällande hur de uppkom. Vidare ges eleverna en inblick i hur världen, och Sverige, lever upp till de mänskliga rättigheterna, och dessutom skapas förståelse för att fortsatt jobb krävs för att alla människor ska få ta del av dessa universella rättigheter. Syftet med detta är att stärka vetskapen om att arbetet med de mänskliga rättigheterna aldrig är färdigt, kampen fortsätter.

Lektionen ämnar skapa förståelse för att alla länder har ett ansvar, och att även länder som Sverige får ta emot kritik när det gäller sina åtaganden. Dessutom hålls lektionen med syftet att skapa en grundläggande förståelse för vissa centrala begrepp inom området mänskliga rättigheter, begrepp som också används i andra sammanhang.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

PowerPoint med diskussionsfrågor och talarmanus, finns på portalen för FN-skolor www.fn.se/portalen, lösenord: *bolivia*

Tid

C:a 60 minuter.

Vad och varför	Innehåll	C:a tid + material
<p>Föreläsning om mänskliga rättigheter</p> <p>Fakta om de mänskliga rättigheterna och Sveriges efterlevnad av de nio kärnkonventionerna utifrån UPR-granskningen.</p>	<p>Presentationen är uppdelad i två delar. Första delen innehåller fakta om de mänskliga rättigheterna och den historiska bakgrunden till uppkomsten.</p> <p>Andra delen av presentationen fokuserar på FN:s arbete med de mänskliga rättigheterna utifrån resultat, deklarerationer och konventioner. Den innehåller även fakta kring granskningen av medlemsländer efterlevnad utifrån Universal Periodic Review (UPR). Där presenteras den kritik Sverige fick under senaste granskningen 2015.</p>	<p>45-60 min</p> <p>PowerPoint med talarmanus</p> <p>Tips för ev. egen fördjupning: Nationell rapport från Sverige inom ramen för den tredje cykeln av UPR 2020</p> <p>FN-förbundets alternativrapport inför UPR-granskningen av Sverige 2020</p> <p>Slutsatser och rekommendationer från den senaste UPR granskningen av Sverige 2015</p> <p>Brå:s statistik över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv</p>
<p>70 Years of Human Rights</p> <p>En informationsfilm av Dag Hammarskjöld-biblioteket (finns i PowerPointen).</p>	<p>Filmen berättar om bakgrunden och uppkomsten av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.</p>	<p>1.28 minuter film: <i>70 Years of Human Rights</i></p>

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Filmvisning och diskussion: *Justitia - Hatbrott*

Syfte

I den återkommande FN-granskningen *Universal Periodic Review* av Sveriges efterlevnad av konventionsåtagandena om mänskliga rättigheter fick Sverige bland annat kritik för det växande antalet hatbrott. Syftet med denna övning är att ge eleverna en grundläggande kunskap kring skillnaden mellan hatbrott och ett vanligt brott, samt att ge eleverna en nyanserad bild kring de hatbrott som begås i Sverige.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material:

Möjlighet att visa programmet som finns här: <https://urplay.se/program/186953-justitia-hatbrott> för eleverna.

Om programmet:

Vad är egentligen ett hatbrott och vad krävs för att ett brott ska klassas som det? Programledaren **Dona Hariri** diskuterar med panelen och de berättar om sina egna erfarenheter av hatbrott. Vi följer ett autentiskt rättsfall där ett gäng ungdomar utsatts för hatbrott av nazister och träffar Alice som blivit utsatt för hatbrott på grund av sin sexuella läggning. Hon berättar att det är många som blivit utsatta, men att få anmäler. Och så träffar vi den före detta nazistledaren **Johnny Höglin**, som berättar om sitt destruktiva tidigare liv inom vit makt-rörelsen.

Tid

Programmet är 28 minuter + tid för diskussionsfrågor och uppgifter. Vid ont om tid, ge eleverna i uppdrag att titta på programmet innan de kommer till lektionen.

Instruktioner

Visa programmet för eleverna: <https://urplay.se/program/186953-justitia-hatbrott> Be därefter eleverna att diskutera följande uppgifter i mindre grupper:

1. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säkerställer människors lika värde, när en person utsätts för hatbrott kränks hans mänskliga rättigheter. **Diskutera vad ett hatbrott är och på vilket sätt ett hatbrott kränker de mänskliga rättigheterna.**
2. Trots att många människor idag har blivit utsatta eller känner någon som blivit utsatt för hatbrott, visar siffror från Brottsförebyggande rådets undersökning att 7 090 hatbrott anmäldes i Sverige under 2018. Detta är en relativt låg siffra mot hur många som egentligen blir utsatta för hatbrott. **Diskutera varför tror ni att många som utsätts för hatbrott väljer att inte anmäla?**

3. I programmet får vi möta Alice som blivit utsatt för hatbrott på grund av sin sexuella läggning. I den återkommande FN-granskningen *Universal Periodic Review* av Sveriges efterlevnad av konventionsåtagandena om mänskliga rättigheter fick Sverige bland annat kritik för det växande antalet hatbrott specifikt mot hbtq-personer. **Diskutera vems ansvar det är säkerställa att de mänskliga rättigheterna accepteras i Sverige och att alla människor lika värde respekteras och tillgodoses.**
4. Diskutera varför man inte kan hänvisa till grundlagen om yttrandefrihet när det gäller kränkningar och hatbrott.

Fördjupningsuppgift: När hatet tar över

Idag sker många hatbrott runt om i världen. Men som Christopher O'Reagan berättar i programmet är hat inte någon ny företeelse. Hat har alltid funnits. Ibland har det tagit över i ett samhälle och systematiskt riktats mot vissa grupper. Då har några av historiens värsta katastrofer skett. Det dessa händelser har gemensamt är att hatet och våldet trappades upp gradvis, det började inte med totalitärt våld. Välj en historisk händelse och försök beskriva hur utvecklingen såg ut på väg mot katastrofen.

- Förföljelsen och förintelsen i Nazityskland på 1930- och 40-talen.
- Folkmordet i Rwanda 1994.
- Röda Khmererna i Kambodja på 1970-talet.
- Armeniska folkmordet i nuvarande Turkiet under Första världskriget.

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Filmvisning och diskussion: *Perspektiv på världen - Hbtq*

Syfte

Att få vara sig själv, att själv välja hur man vill leva sitt liv och att älska vem man vill är en grundläggande mänsklig rättighet. I dagsläget är homosexualitet olagligt i drygt 70 länder, och världen över riskerar hbtq-personer att bli förföljda och utsättas för grova kränkningar. Syftet med denna uppgift är att genom filmvisning och diskussion ge eleverna perspektiv på hbtq-personers levnadsvillkor runt om i världen.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material:

Möjlighet att visa programmet *Perspektiv på världen - Hbtq* som finns här:

<https://urplay.se/program/206547-perspektiv-pa-varlden-hbtq> för eleverna.

Om programmet:

1944 avskaffade Sverige den lag som förbjöd homosexualitet, men ända fram till 1979 klassades homosexualitet som en psykisk sjukdom. I andra länder kan lagar och fördomar mot hbtq-personer baseras på ideologi eller religion. Endast en femtedel av världens cirka 200 länder erkänner samkönade äktenskap. Homosexualitet är olagligt i drygt 70 länder, och världen över riskerar hbtq-personer förföljelse och grova kränkningar. Programmet reser jorden runt för att få olika perspektiv på hbtq-personers livsvillkor.

Tid

Programmet är 28 minuter + tid för diskussionsfrågor/uppgifter och ev. fördjupningsuppgift. Vid ont om tid, ge eleverna i uppdrag att titta på programmet innan de kommer till lektionen.

Instruktioner

Visa programmet för eleverna: <https://urplay.se/program/206547-perspektiv-pa-varlden-hbtq>
Be därefter eleverna att diskutera följande uppgifter i mindre grupper.

1. I artikel 16 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna står det:
”Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning. Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd.” **Hur ska man tolka den? Går ett förbud mot homosexualitet emot de mänskliga rättigheterna?**

2. De mänskliga rättigheterna är universella och gäller världens alla länder. Den svenska staten är förpliktad att följa de mänskliga rättigheterna, men trots detta får Sverige kritik. **Ge exempel på hur Sverige kan garantera att de mänskliga rättigheterna efterlevs och stärks. Vem/vilka kan göra vad?**
3. Hbtq-personer får på många platser runt om i världen ständigt sina mänskliga rättigheter kränkta. Individens rätt till att fritt röra sig och att få uttrycka sig är bara ett par exempel på de mänskliga rättigheter som kränks. I *Perspektiv på världen - Hbtq* får vi möta individer som på något sätt genom sin sexuella läggning kränks av människor i deras omgivning. **Identifiera vilka mänskliga rättigheter som kränks utifrån de inslag ni fått se i programmet.** *Tips! Här hittar ni FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna:* <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>
4. Sverige är ett av de länder som enligt programmet skall ligga i framkant vad gäller hbtq-personers rättigheter. Trots detta växer antalet hatbrott gentemot gruppen i Sverige. Brottsförebyggande rådets statistik visar att den nästa största gruppen som utsätts för hatbrott i Sverige är hbtq-personer. **Hur har svensk lagstiftning och synen på homosexualitet i Sverige förändrats från 1900-talet fram tills idag?** *Tips! Här hittar ni en tidslinje för utvecklingen av hbtq-personers rättigheter i Sverige:* <https://www.levandehistoria.se/hbtq>

Fördjupningsuppgift: Hatbrott på nätet

Hatbrott är brott där motivet kan kopplas till hat eller fientlighet mot en viss nationalitet, etnicitet, hudfärg, religion, sexuell läggning eller könsidentitet. Hatbrott kan riktas mot individer, föreningar, institutioner eller representanter. Brott som begåtts med hatbrottsmotiv kan leda till hårdare straff än om samma brott begåtts utan hatbrottsmotiv. Det har visat sig att allt fler hatbrott på nätet polisanmäls, men brotten har samtidigt blivit svårare att granska, läs mer i denna artikel: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svart-att-granska-hatbrott-pa-sociala-medier>

Här får du lära dig mer om hatbrott på nätet: <https://nathatshjalpen.se/a/hatbrott-rasism/>
Kanske kan ni formge/bildsätta de 12 tipsen som finns på **Näthatshjälpens** sida och hänga upp en utställning i klassrummet?

Ta reda på hur du tipsar **Näthatgranskaren** om brott och får hjälp med polisanmälan: <http://xn--nthatgranskaren-vnb.se/anmala-hatbrott-pa-natet/tipsa-om-brott-och-fa-hjalp-med-anmalan/>

Läs om hur Svenska FN-förbundet tycker att samhället måste prioritera arbetet mot hatbrott: <https://fn.se/vi-gor/vi-granskar-och-paverkar/prioritera-arbetet-mot-hatbrott/>

AKTION FN för mänskliga rättigheter Övning – Rättighetsmemory

Syfte

Att öka kännedomen om de mänskliga rättigheterna, de globala målen och vilka samband som finns mellan dem. För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Dator, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling. Anteckningsmöjligheter. Memory-korten (på nästa sida) till huvudövning, samt Globala målen-kuber till fördjupning (som finns i en pdf på portalen), kopierade och klippta.

Tid

C:a 60-80 minuter (beroende på om fördjupningsuppgiften genomförs eller ej).

Instruktioner

Ge eleverna en kortare introduktion av de mänskliga rättigheterna genom att låta dem ta del av Forum för levande historias kortfilm *Mänskliga rättigheter på två minuter*:

<https://www.levandehistoria.se/film/manska-riktigheter-pa-tva-minuter>

Uppmana därefter eleverna att läsa texten *11 saker alla bör veta om mänskliga rättigheter (på svenska)*: https://www.levandehistoria.se/sites/default/files/material_file/11-rattigheter-igar-idag-imorgon-fickfolder_1.pdf

11 things everyone should know about human rights (in English):

https://www.levandehistoria.se/sites/default/files/material_file/11-things-everyone-should-know-about-human-rights_0.pdf

Därefter delas eleverna in i grupper om två eller fler. De urklippta memory-korten vänds upp och ner. Eleverna ska sedan matcha artiklarna från FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna med delmål från de globala målen.

En elev börjar vända upp två kort. Om båda korten visar delmål från något av de globala målen måste eleven vända tillbaka korten och turen går vidare till nästa elev. Om nästa elev vänder upp en artikel från FN:s allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och ett delmål från de globala målen måste gruppen analysera tillsammans om de båda hör ihop. I de fall där gruppen konstaterar att delmålet och artikeln hör ihop får eleven som vände upp korten behålla paret och fortsätta tills hen inte får fler par. Då går turen vidare till nästa elev. Den med flest par i slutet vinner.

Om de kort som finns kvar inte verkar hör ihop får alla i gruppen lägga sina kort med texten uppåt. Gruppen får sedan tillsammans para ihop de globala målen delmål med de olika artiklarna om de mänskliga rättigheterna. I detta scenario finns ingen vinnare.

FN-förbundet
UNA SWEDEN

EN
BÄTTRE
VÄRLD

<p>MÅL 8. DELMÅL 8.7</p> <p>Vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete och modernt slaveri.</p>	<p>MÅL 8. DELMÅL 8.6</p> <p>Till 2020 väsentligt minska den andel ungdomar som varken arbetar eller studerar.</p>	<p>ARTIKEL 5.</p> <p>Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.</p>	<p>ARTIKEL 26. 1.</p> <p>Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna.</p>
<p>MÅL 16. DELMÅL 16.2</p> <p>Eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.</p>	<p>MÅL 16. DELMÅL 16.9</p> <p>Senast 2030 tillhandahålla juridisk identitet för alla, inklusive födelseregistrering.</p>	<p>ARTIKEL 3.</p> <p>Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.</p>	<p>ARTIKEL 15. 1.</p> <p>Var och en har rätt till en nationalitet.</p>
<p>MÅL 4. DELMÅL 4.1</p> <p>Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar fullbordar avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet.</p>	<p>MÅL 3. DELMÅL 3.1</p> <p>Till 2030 minska mödradödligheten i världen till mindre än 70 dödsfall per 100 000 förlösningsar med levande barn.</p>	<p>ARTIKEL 4.</p> <p>Ingen får hållas i slaveri eller trälldom; slaveri och slavhandel i alla dess former skall vara förbjudna.</p>	<p>ARTIKEL 23. 2.</p> <p>Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.</p>
<p>MÅL 3. DELMÅL 3.8</p> <p>Åstadkomma allmän hälso- och sjukvård för alla.</p>	<p>MÅL 2. DELMÅL 2.1</p> <p>Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.</p>	<p>ARTIKEL 25. 1.</p> <p>Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat.</p>	<p>ARTIKEL 25. 1.</p> <p>Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa, inklusive hälsovård.</p>
<p>MÅL 10. DELMÅL 10.2</p> <p>Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.</p>	<p>MÅL 5. DELMÅL 5.5</p> <p>Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.</p>	<p>ARTIKEL 21. 1.</p> <p>Var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud.</p>	<p>ARTIKEL 21. 2.</p> <p>Var och en har rätt till lika tillträde till offentlig tjänst i sitt land.</p>
<p>MÅL 1. DELMÅL 1.4.</p> <p>Senast 2030 säkerställa att alla män och kvinnor, i synnerhet de fattiga och de utsatta, har möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom.</p>	<p>MÅL 9. DELMÅL 9.C.</p> <p>Väsentligt öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik</p>	<p>ARTIKEL 19.</p> <p>Var och en har rätt att söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.</p>	<p>ARTIKEL 17. 1.</p> <p>Var och en har rätt att äga egendom, både enskilt och tillsammans med andra.</p>

Fördjupningsuppgift: Rättigheter i kubik

Behåll smågrupperna från övningen innan. Dela slumpmässigt ut en till två Globala målen-kuber till varje grupp. Låt eleverna diskutera hur mänskliga rättighetsartiklarna från övningen innan kan kopplas till den/de kuber de har fått.

Vid redovisningen: uppmuntra eleverna att motivera varför vissa rättigheter valdes ut, medan andra lades åt sidan.

Globala målen, med 169 delmål och medel finns att läsa om här: <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna i sin helhet finns här: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>

Efter fördjupningsövningen: Se **The Danish Institute for Human Rights** och The Human Rights Guide to the SDGs för att lära mer om hur de globala målen hänger ihop med de mänskliga rättigheterna: <http://sdg.humanrights.dk/>

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Långfilm: *Varje ansikte har ett namn*

Syfte

Långfilmens syfte är att synliggöra parallellerna mellan dåtidens överlevare från andra världskriget och nutidens tusentals flyktingar från krig och konflikt. De har alla på något sätt fått sina mänskliga rättigheter kränkta och flyr för att söka asyl i ett annat land.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Långfilmen *Varje ansikte har ett namn*: <https://filmcentrum.se/film?uuid=0a9a829e-3fe7-4fec-9671-72fc84b125e9>. Inloggning: **Användarnamn:** Fnskola@fn.se **Lösenord:** GlobalaMålen1819

En filmhandledning utgiven av Svenska Filminstitutet:

<https://filmcentrum.se/dbfiles/movieGuides/0a9a829e-3fe7-4fec-9671-72fc84b125e9.pdf>.

Om filmen

I april 1945 anländer en båt med 1 948 överlevande från de nazityska koncentrationslägren till Malmö. Till en frihet som kan vara komplicerad att helt plötsligt befinna sig i. Idag 2019 anländer tusentals flyktingar till i första hand Grekland och Sicilien i Italien. Parallellerna är slående. *Every face has a name* är ett kollage av journalfilmer och bilder från samtiden som ställer frågor om historia, medmänsklighet och global politik.

Tid

Filmen är 58 minuter+ tid för diskussionsfrågor.

Instruktioner

Visa filmen i klassrummet. Be därefter eleverna att diskutera följande uppgifter i mindre grupper:

1. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säkerställer människors lika värde under såväl fred som under krig/konflikt eller kris. **Diskutera vad ni tror att filmen vill berätta? Ge exempel på hur filmen tar upp mänskliga rättigheter.**
2. Under 2014 omkom fler än 3 000 flyktingar i Medelhavets vågor. **Vad tror ni att Sverige kan göra för att vara med och påverka så att alla människor får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda? Tips!** Se den svenska regeringens sida om mänskliga rättigheter här: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/fakta-om-manskliga-rattigheter/>
3. Filmen *Varje ansikte har ett namn* kan kopplas till mål 16 (som handlar om fredliga och inkluderande samhällen) <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/M%C3%A5l-16.pdf>. På vilket sätt går det att koppla mål 16 i Agenda 2030 till filmen?
4. Ge exempel på förändringar som ni menar är viktiga att göra för att alla till år 2030 ska få leva i fredliga och inkluderande samhällen.
5. Vad tror ni att filmskaparen vill berätta genom att korsklippa intervjuerna med journalfilmer från 1945 med nutida filmklipp från Pozzallo på Sicilien 2014?

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Filmvisning och diskussion: *Perspektiv på världen: Krig och konflikt*

Syfte

Runt om i världen pågår just nu ett större antal konflikter, uppskattningsvis är omkring 70 miljoner människor på flykt på grund av bristen på säkerhet i sitt egna hemland som en följd av krigets konsekvenser. Denna uppgift syftar till att öka kännedomen om krigets konsekvenser och hur krig och konflikter ibland leder till kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material:

Möjlighet att visa programmet *Perspektiv på världen – Krig och konflikt* som finns här: <https://urplay.se/program/206539-perspektiv-pa-varlden-krig-och-konflikt> för eleverna.

Om programmet:

Den 10 december 1948 antog FN den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Den slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Dessutom finns Genèvekonventionerna och dess tilläggsprotokoll om bland annat civila rättigheter i krig. Men många länder bryter mot överenskommelserna. En sjättedel av världens barn lever i eller i närheten av väpnade konflikter, det motsvarar 357 miljoner barn. De allra farligaste länderna är Afghanistan, Somalia och Syrien. Vi möter Omar som bara var ett barn när han fångslades och torterades under kriget i Syrien.

Tid

Programmet är 28 minuter + tid för diskussionsfrågor och uppgifter. Vid ont om tid, ge eleverna i uppdrag att titta på programmet innan de kommer till lektionen.

Instruktioner

Visa programmet för eleverna: <https://urplay.se/program/206539-perspektiv-pa-varlden-krig-och-konflikt>. Be därefter eleverna att diskutera följande uppgifter i mindre grupper.

1. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säkerställer människors lika värde under såväl fred som under konflikt, krig eller kris: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>
Diskutera vad ni tror att programmet vill berätta? Ge exempel på hur filmen tar upp mänskliga rättigheter.

2. Programmet presenterar Omar som flytt till Sverige efter att ha suttit fängslad under tortyrliknande förhållanden i Syrien. Enligt artikel 5 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna får ingen människa utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling. Omar var bara ett barn när han fick sina mänskliga rättigheter kränkta. **Fundera på vilka fler av artiklarna i förklaringen som kränks när någon likt i Omars fall sitter i denna form av fängelse.**
3. Både de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten reglerar staters skyldighet att skydda sina medborgare. De ska skydda individer mot staters makt- och våldsanvändning, i fred respektive i väpnad konflikt. **Om stater har skrivit under att värna om de mänskliga rättigheterna i både krig och fred, varför efterlevs de inte? Vad kan vi som medborgare göra? Vilka länder känner du till som bryter mot de mänskliga rättigheterna?**
4. I programmet får vi träffa Omar som bara var ett barn när hans by Al Bayda i Syrien blev utsatt för en militärattack. Omar berättar att de innan kriget inte behövde tänka på ordet mänskliga rättigheter. **Diskutera vad ni tror han menar med det?**

AKTION FN för mänskliga rättigheter Argumentationsövning: Bör rasistiska organisationer förbjudas?

Syfte

Få kunskap om hur argumenten för respektive mot ett förbud av rasistiska organisationer i Sverige ser ut för att själv kunna bilda sig en uppfattning i frågan.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Argumentationskort (finns på s. 20 i detta häfte) för eller mot ett förbud, kopierade och klippta. Dator, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling. Anteckningsmöjligheter.

Tid

C:a 60 minuter (exklusive tid för fördjupningsuppgift).

Bakgrund

Sverige har undertecknat FN:s konvention mot alla former av rasdiskriminering. Enligt artikel 4b i FN-konventionen ska organisationer som uppmanar till rasdiskriminering förbjudas.

”[...] förbjuda organisationer och organiserad och annan propaganda, som främjar och uppmanar till rasdiskriminering, samt förklara deltagande i dylika organisationer eller dylik verksamhet som en brottslig handling straffbar enligt lag.”

- FN:s konvention mot alla former av rasdiskriminering, ICERD.

Till skillnad från många andra EU-länder har Sverige inte förbjudit rasistiska organisationer, trots att FN-kommittén mot rasdiskriminering under årtionden kritiserat Sverige för det.

Alla konventionsstater blir granskade av FN med några års mellanrum. I samband med denna granskning lämnar regeringen in en rapport till den FN-kommitté som arbetar i Genève året runt med att granska alla stater som anslutit sig till den specifika konventionen. FN-kommittén välkomnar samtidigt även alternativa rapporter från civilsamhället för att få mer information. FN-förbundet har under många samordnat en sådan parallellrapportering till FN. För mer bakgrundsinformation, se Svenska FN-förbundets tidning *Världshorisont* (nr. 3, 2018): <https://fn.se/aktuellt/varldshorisont/fornyad-debatt-om-lagstiftning-mot-rasistiska-organisationer/>

Instruktioner

1. Introduktion

Ge eleverna en kort bakgrund (se ovan) och berätta att de, i form av ett enkelt rollspel, ska få leva sig in i de olika sidornas argument. Börja sedan med att genomföra en snabb omröstning om eleverna tycker att man ska förbjuda rasistiska organisationer i Sverige (Ja/Nej/Vet inte). Vill du inte att eleverna ska behöva ta ställning högt i klassrummet så kan du be dem att fundera över sitt ställningstagande utan att delge det för andra.

2. Förberedelse två och två

Dela in eleverna i grupper om fyra. Låt två av eleverna få rollkortet med argument *för* ett förbud och de andra två eleverna i gruppen rollkortet *mot* ett förbud. Låt paren läsa in sig i 5-10 minuter på "sitt" rollkort och förbereda sig på att kunna argumentera enligt rollkortet.

3. Gruppdiskussion i 4-grupp

Grupperna diskuterar i ca 10–15 minuter om Sverige bör förbjuda rasistiska organisationer eller ej. Betona att det är rollkortets argument som gäller, inte egna synpunkter i frågan.

4. Prata i helgrupp

Samla eleverna i helgrupp och be dem lämna sina roller. För ett samtal om hur diskussionerna gick. Vilka argument kändes extra viktiga för varje sida? Hur kändes det att rollspela? Var det lätt eller svårt att gå in i en roll? Vad lär en sig av att debattera utifrån rollkort på detta sätt?

5. Avslutning

Fråga om elevernas personliga inställning i frågan på något sätt har förändrats under övningen och i så fall hur? Ni kan även avsluta med att alla får rösta igen i frågan om Sverige bör förbjuda rasistiska organisationer. Blev resultatet annorlunda än elevernas ställningstaganden innan rollspelet?

Argumentationskort

Argument MOT ett förbud	Argument FÖR ett förbud
<p>Det räcker med de lagar vi har idag som förbjuder diskriminering och hets mot folkgrupp. På så vis förbjuder vi rasistiska <i>handlingar</i> – och därmed rasism.</p>	<p>Det räcker inte med aktuell lagstiftning. Lagen förbjuder vissa uttryck för rasism, men inte rasism i organiserad form. Rasism sprider sig, rasistiskt näthat florerar och nazistiska partier får verka helt öppet. Det visar att nya lagar behövs.</p>
<p>Ett förbud mot rasistiska organisationer skulle strida mot en av hörnstenarna i svensk grundlag, nämligen skydd för föreningsfriheten, dvs rätten att tillhöra och bilda organisationer.</p>	<p>Ett förbud strider inte mot vår grundlag (RF 2kap). Det står även i grundlagen att föreningsfriheten kan begränsas för verksamhet som förföljer en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller liknande.</p>
<p>Obehagliga tankar kan inte lagstiftas bort, de kommer att finnas där ändå. Ett förbud kommer bara göra det svårare att upptäcka var de finns.</p>	<p>Tankar finns visserligen oavsett om man förbjuder dem eller inte. Men att skapa en rasistisk organisation, och/eller att gå med i en rasistisk organisation, är mer än tankar. Det är i sig medvetet organiserade handlingar.</p>
<p>Rasism motarbetas bäst i fri debatt i en demokrati med åsiktsfrihet. Det är genom att stärka, inte begränsa, vår demokrati som vi effektivast möter rasismen i samhället.</p>	<p>Åsiktsfrihet ska inte blandas ihop med organiserad rasism. Åsikter som medvetet kränker eller hetsar kan aldrig accepteras i ett samhälle där alla har samma rättigheter och värde. Rasism är ett brott som inte bekämpas genom fri debatt.</p>
<p>Ett förbud skulle tvinga rasister under jorden och samhället skulle ha svårare att se var och hur dessa verksamheter pågår.</p>	<p>All kriminell verksamhet tenderar generellt att hamna under jorden. Det är inte ett skäl till att börja tillåta olagliga handlingar.</p>
<p>Ett förbud skulle inte vara effektivt. Det är onödigt arbete att införa en ny lag som sedan visar sig vara utan större betydelse i praktiken.</p>	<p>För att veta om ett förbud skulle vara effektivt måste vi prova. En kan inte veta i förväg hur resultatet blir.</p>

Fördjupningsuppgift: Efter debatten...?

- Läs debattartiklar (se några exempel nedan) och skapa fler argument, både för och mot.
- Kolla upp vad andra länder har gjort, vilka har förbjudit rasistiska organisationer, och vilka har inte gjort det? Kan ni hitta debattartiklar från dessa länder? Hur såg/ser argumentationen ut?
- Gör en analys av argumenten, vad betyder de egentligen? Vilka argument används idag? Av privatpersoner? Av politiker?

Källor och länkar

Internationell granskning av mänskliga rättigheter i Sverige, regeringens hemsida:

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/internationell-granskning-av-manskliga-rattigheter-i-sverige/>

Rapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i andra länder i världen, regeringens hemsida: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/rapporter-om-manskliga-rattigheter-i-varlden/>

Fakta om mänskliga rättigheter, regeringens hemsida: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/fakta-om-manskliga-rattigheter/>

Svenska FN-förbundet: <https://fn.se/vi-gor/vi-granskar-och-paverkar/>

Svenska FN-förbundets alternativa rapport till FN:s råd för mänskliga rättigheter vid förra granskningen (2014): <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/02/Joint-Submission-UPR-2014.pdf>

Svenska FN-förbundets alternativa rapport till FN:s kommitté mot rasdiskriminering: <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/CERD-2018-Submitted-by-UNA-SWEDEN.pdf> en sammanfattning av rapporten finns här: <https://fn.se/aktuellt/pressmeddelanden/rapport-till-fns-rasdiskrimineringskommitte/>

Debattartikel av advokaten Peter Nobel: <https://www.unt.se/asikt/debatt/organiserad-rasism-ska-forbjudas-2535801.aspx>

Debattartiklar inom frågan

- <https://www.di.se/ledare/tobias-wikstrom-utred-forbud-men-inse-alla-svarigheter/>
- <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4d82aR/regeringen-forbud-rasistiska-organisationer>
- <https://www.dn.se/nyheter/politik/oppositionen-om-att-forbjuda-rasistiska-organisationer-kan-inte-forbjuda-asikter/>

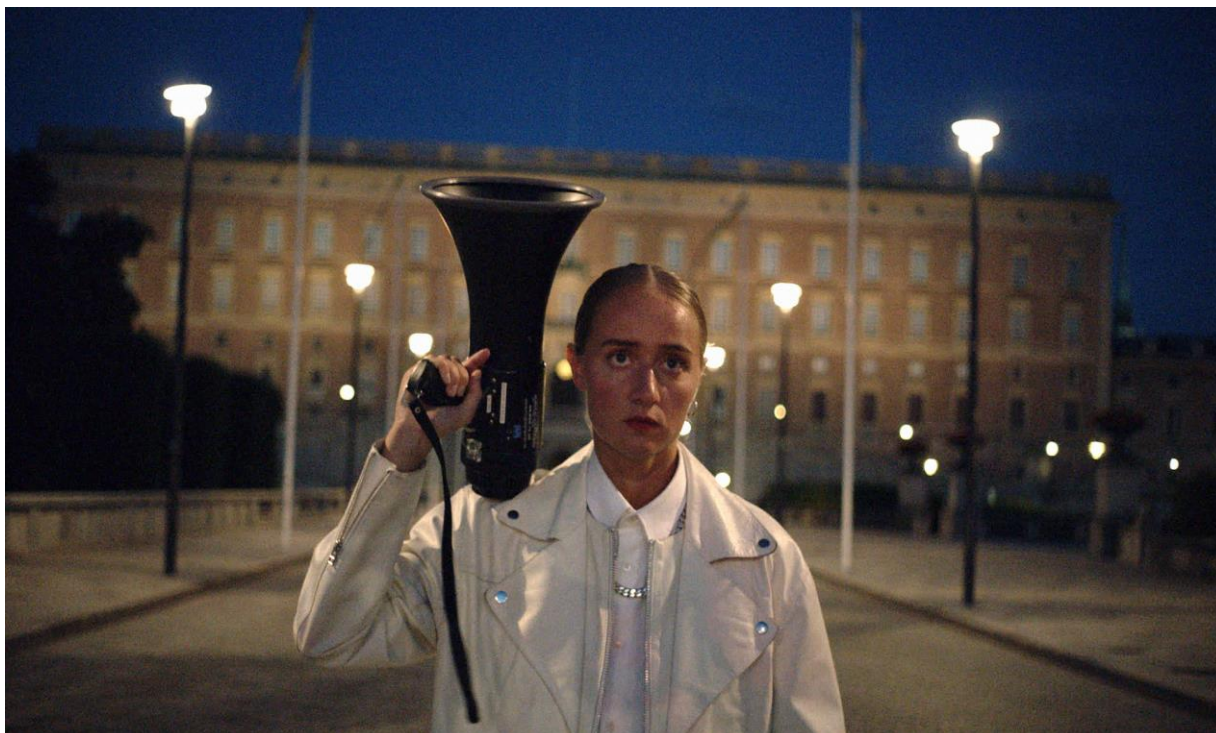
Debattartiklar FÖR ett förbud

- <http://www.dagensarena.se/innehall/borde-sverige-forbjuda-rasistiska-organisationer/>
- <http://www.dagensarena.se/opinion/forbud-rasistiska-organisationer-nu/>
- <https://www.unt.se/asikt/debatt/forbud-rasistiska-organisationer-5046593.aspx>
- <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/OnALG1/forbudet-skulle-gora-nazisterna-mindre-synliga>

Debattartiklar MOT ett förbud

- <https://tidningensyre.se/global/2018/nummer-14/rasism-forsvinner-inte-med-forbud/>
- <https://www.vlt.se/artikel/opinion/ledare/sakine-madon-anvand-befintliga-lagar-mot-nmr-infor-inte-forbud>
- <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/xRvLPX/expertes-varnar-om-regeringens-forbudsforslag>

AKTION FN för mänskliga rättigheter
Långfilm: *Silvana - Väck mig när ni vaknat*

Syfte

Syftet med filmen är att synliggöra att normer, religion och lagstiftning på många platser i världen styr individers rätt att fritt få uttrycka sig. Artisten Silvana Imam synliggör de problematiska samhällstrukturer som i dagsläget finns.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Långfilmen *Silvana- Väck mig när ni vaknat* : <https://filmcentrum.se/film?uuid=3da6e6d0-fa93-4287-af00-7f191c9bbc13&watch=true>. Inloggning: **Användarnamn:** Fnskola@fn.se
Lösenord: GlobalaMålen1819

En filmhandledning utgiven av Svenska Filminstitutet:
<https://filmcentrum.se/dbfiles/movieGuides/3da6e6d0-fa93-4287-af00-7f191c9bbc13.pdf>

Om filmen

Silvana Imam har de senaste åren tagit Sverige med storm och hennes kompromisslösa texter har fångat en generation. I ”*Silvana- Väck mig när ni vaknat*” Får vi följa med henne på nära håll från undergroundartist till ikon, en resa som innehåller framgångar, motgångar och, inte minst, kärlek.

Tid

Filmen är 94 minuter + tid för diskussionsfrågor.

Instruktioner

Visa filmen i klassrummet. Be därefter eleverna att diskutera följande uppgifter i mindre grupper.

1. Filmen *Silvana- Väck mig när ni vaknat* är en gripande historia om Silvana Imam som genom sitt artisteri uppmärksammar problematiska samhällsstrukturer. **Vad tror ni filmen vill berätta? På vilket sätt handlar det om mänskliga rättigheter?**
2. I Litauen får vi följa med när Silvana besöker stadens kyrka. Silvana uttrycker en rädsla kring att byn skall få reda på vad hon skriver i sina texter och framförallt att hon är homosexuell. Rätten att få älska vem man vill är en mänsklig rättighet, trots detta ser acceptansen i världen olika ut. **Varför tror ni det är så? Är det kulturella/religiösa anledningar eller finns det andra normer som styr acceptansen?**
3. Silvana pratar om att hon beskrivs som ”en stark kvinna”, och undrar vad det egentligen är som definerar en stark kvinna. **Vad tror ni? Varför pratar vi inte om män på samma sätt?**
4. Filmen *Silvana - Väck mig när ni vaknat* kan kopplas till mål 5 (som handlar om jämställdhet): <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/M%C3%A5l-5.pdf> Ge exempel på förändringar som ni menar är viktiga för att alla i Sverige till år 2030 ska kunna leva i ett jämställt samhälle, en mänsklig rättighet.

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Radioprogram: Konflikt i P1 – *Den nya terrorn del 2 – hotet mot kvinnorna*

Syfte

Att få inblick i sambandet mellan rasism och kvinnohat och få möjlighet att definiera begrepp och diskutera demokratifrågor.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna lyssna på Konflikt i P1 – *Den nya terrorn del 2 – hotet mot kvinnorna*

<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1356060?programid=1300>

Tid

Radioprogrammet är 56 minuter + tid för diskussionsfrågor/uppgifter och ev. fördjupningsuppgift.

Om programmet

Den norska författaren och journalisten **Marte Michelet** blev varse terrorn när **Anders Behring Breivik** utsåg henne som en måltavla för sin attack på Utøya och den norska demokratin 2011. Hennes kropp, mer specifikt livmodern, får en central roll i berättelsen om kvinnorna, terrorn och den radikalnationalistiska – ett hot som inte stoppar vid Breivik.

De senaste åren har vi sett flera terrordåd där kvinnor som grupp varit mål för attackerna. Säkerhetstjänster, analytiker och politiker varnar för att forum som hatar kvinnor växer och har blivit en rekryteringsbas för radikalnationalister. Hur ser det här hatet ut? Vilka riktar det sig mot? Och vad driver dom som begår dåd mot kvinnor som grupp?

När **Alek Minassian** körde ihjäl tio personer och försökte köra ihjäl 16 personer i Toronto i april ifjol, i ett dåd som motiverades av ett uttalat kvinnohat, hade forskaren **Jessica Reaves** redan börjat intressera sig för den extremism som drivs av kvinnohat. Hon leder det redaktionella arbetet på ADL, Anti-Defamation League som till en början bildades för att bekämpa antisemitism. Reaves bestämde sig för att titta närmare på kopplingarna mellan den här kvinnohatande, misogyn värld och högerextrema forum och kom fram till att nazisterna hittat en ny rekryteringsbas bland kvinnohatarna.

Stefan Krakowski är överläkaren i psykiatri vid Danderyds sjukhus och har träffat patienter som uttrycker kvinnohat och delar Incel-världens tankar. Krakowski menar att det är svårt att veta vem som är benägen att gå från ord till handling. Det här är idéer som tar allt större plats i dagens samhälle och vi har alla ett ansvar för att upptäcka illdåd i tid, vi kan inte överlämna det här till polisen, säger han.

Hur ser då hatet ut? En som både mött och studerat det är författaren **Maria Sveland** som skrev boken "Hatet" sedan hon fick hem ett brev med ett dödshot riktat mot sig – underskrivet av en man som refererar till sig själv som en medlem i Breiviks fanklubb. Opinionsbildaren **Kristina Wicksell Bukhari** tar emot hot när hon skriver en debattartikel eller håller ett föredrag om sexuella övergrepp och rasism. Drevet mot henne startar ofta i nazist-miljöer men tar inte stopp där, det sprids av långt många fler.

Gör så här

Lyssna på Konflikt i P1 tillsammans i klassrummet eller ge eleverna lyssnandet som hemuppgift.

Be därefter eleverna att i mindre grupper besvara följande diskussionsfrågor/lösa följande uppgifter:

1. I vilka artiklar i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna lyfts *jämställdhet*? Hur står det skrivet?
2. Förklara följande begrepp: *Incel, jämställdhet, feminism, rasism, nazism, misogyni*. Vilka källor använde ni er av för att hitta begreppsdefinitionerna? Varför valde ni just dessa källor?
3. Hur beskrivs kopplingen mellan rasism och kvinnohat i programmet?
4. Ta reda på vad ett hatbrott är. *Tips på källa: Polismyndigheten.*
5. Idag räknas inte kvinnohat som grund för hatbrott i Sverige. Debattörerna Kanakaris och Persson argumenterar för att om ett motiv för brottet har varit att kränka personen på grund av att hon är kvinna ska brottet klassas som hatbrott, vilket innebär en straffskärpning, särskild statistikföring och utbildning för hela rättskedjan. Läs deras debattartikel här: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/GGx4ex/infor-kvinnohat-som-grund-for-hatbrott>

Vad tycker ni i gruppen? Bör kvinnohat kunna räknas som grund för hatbrott? Varför/varför inte?

Fördjupningsuppgift: Den nya terrorn

Lyssna på de andra två programmen i serien:

Konflikt i P1 – Den nya terrorn del 1 – hotet mot muslimerna:

<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1348074?programid=1300> och

Konflikt i P1 – Den nya terrorn del 3 – hotet mot judarna:

<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1377539?programid=1300>

Diskutera därefter: Hur hänger hatet mot kvinnor, muslimer och judar samman?

Tips! Dagens Nyheters artikelserie om Incels: <https://www.dn.se/insidan/sa-blev-de-idoler-for-extrema-kvinnohatare/>

AKTION FN för mänskliga rättigheter Långfilm: *Jimmie*

Till dig som lärare

Filmen *Jimmie* är en mycket stark film som handlar om ett barn på flykt. Vi rekommenderar att du ser filmen själv innan du visar den för dina elever för att därefter kunna ta ställning till hur du vill utforma undervisningen med tanke på de elever du har i ditt klassrum.

Syfte

Att få insikter om vad det kan komma att innebära att fly sitt land på grund av krig och konflikt. Hur ser situationen ut för människor på flykt runt om i världen idag?

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Långfilmen *Jimmie*: <https://filmcentrum.se/film?uuid=2d361d0c-3ba7-4194-bb9e-7bad4c14facf> Inloggning: **Användarnamn:** Fnskola@fn.se **Lösenord:** GlobalaMålen1819

En filmhandledning utgiven av Svenska Filminstitutet:

<https://filmcentrum.se/dbfiles/movieGuides/2d361d0c-3ba7-4194-bb9e-7bad4c14facf.pdf>

Regissören Jesper Ganslandt om sin film:

”Det här är en serie händelser berättade ur ett barns perspektiv. Några av dem är grymma och orättvisa mot personerna i berättelsen, andra är hinder som måste övervinnas. Men sett med Jimmies ögon så förvandlas de, han varken dömer eller avfärdar. Istället för det som vi vuxna kanske skulle uppleva som överväldigande sorgligt eller bara svårt, så verkar Jimmie hitta nyfikenhet och styrka de mest oväntade situationer.

Jimie handlar om en 4-åring som lämnar sitt hem för att det är för farligt att stanna kvar. Filmen är löst baserad på verkliga händelser och vittnesmål från familjer som tvingats fly från sina hem. Jag ville återberätta deras historier i en lite annan miljö. För att se om vi känner samma sak, eller någonting annat, när det är ett barn som heter Jimmie som flyr för sitt liv. Jag tycker alltid det är sunt att ändra perspektiv, att kliva in i en annan värld om än bara för ett ögonblick. Och då är filmens kraft enastående!” – Jesper Ganslandt

Tid

Filmen: 1 timme och 31 minuter + tid för diskussionsfrågor.

Instruktioner

Visa filmen i klassrummet. Filmen *Jimie* kan kopplas till mål 16 (som handlar om fredliga och inkluderande samhällen) <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/M%C3%A5l-16.pdf>

Mål 16 har bland annat följande delmål:

16.1 Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt.

16.2 Eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.

16.4 Till 2030 avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt bekämpa alla former av organiserad brottslighet.

16.9 Senast 2030 tillhandahålla juridisk identitet för alla, inklusive födelseregistrering.

16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

Diskutera filmens koppling till mål 16 i Agenda 2030 (fredliga och inkluderande samhällen) utifrån följande frågor:

1. Vad tror ni att filmen vill berätta? På vilka sätt handlar det om mänskliga rättigheter?
2. Hur reagerar ni på det våld vi får se i *Jimmie*? Vad tänker ni gällande att detta våld är så pass utbrett att det även påverkar barn och andra oskyldiga?
3. Hur tycker ni att samhället som *Jimmie* och hans pappa flyr ifrån säkerställer tillgången till information? Verkar det som om alla människor vet vad som händer och varför?
4. Har alla i filmen en juridisk identitet? Är detta något som påverkar någon av karaktärerna?
5. Upplever ni att filmen är sann och trovärdig?
6. Ge exempel på förändringar som ni menar är viktiga att genomföra för att alla människor senast år 2030 ska få möjlighet att leva i ett samhälle som är fredligt och inkluderande.

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Tips på övning: Polismuseet - *Vi och dom*

I samband med årets Aktion FN för mänskliga rättigheter vill vi passa på att tipsa om det pedagogiska materialet ”Vi och dom” kring hatbrott som finns på Polismuseets hemsida.

Syfte

I den återkommande granskningen Universal Periodic Review av Sveriges efterlevnad av konventionsåtagandena om mänskliga rättigheter fick Sverige bland annat kritik för det växande antalet hatbrott. Syftet med denna övning är därför att synliggöra och skapa diskussion kring faktumet att hatbrott är ett växande problem i Sverige. Materialet skall öka medvetenheten om, och minska acceptansen för, hatbrott.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

På Polismuseets hemsida finns arbetsmaterial som handlar om just hatbrott och alla människors lika värde. Arbetsmaterialet har uppgifter under rubrikerna, *vi och dom*, *hatbrott, nätet som brottsplats och nu, då och sen*. I arbetsmaterialet får eleverna uppleva hatbrottets natur, veta mer om de bakomliggande mekanisermerna och vilka konsekvenser hatbrott får för individer, grupper och samhället. Genom personliga berättelser, aktuell forskning och diskussioner får eleverna reflektera kring ämnet. Fullständigt arbetsmaterial finns på <https://polismuseet.se/skola/ladda-ner-pedagogiskt-material/vi-och-dom---pedagogiskt-material-om-hatbrott/>.

Instruktioner

Att prata om hatbrott, som ofta utgörs av kränkningar och våld, kan vara svårt. Du som leder diskussionen bör förbereda dig på att innehållet kan väcka starka känslor och därför kan det vara bra att redan på förhand komma överens med deltagarna om vissa regler, till exempel att man inte pratar i mun på varandra, räcker upp handen när man vill ha ordet och givetvis inte kränker någon. Det är också viktigt att komma ihåg att det troligen finns deltagare i gruppen med egna erfarenheter av hat eller hatbrott.

*Tips! Lyssna på radioprogrammet **Generation Z – om hatbrott**:*

<https://sverigeradio.se/avsnitt/84810> Programmet är från 2009 och diskuterar bland annat Polismyndighetens beredskap för att bekämpa hatbrott. Kan ni få reda på hur/om Polisen prioriterar denna brottslighet idag, 2019?

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Tips på spel: Teskedsorden - *Reality Check*

I samband med årets Aktion FN för mänskliga rättigheter vill vi passa på att tipsa om FN-förbundets riksorganisation Teskedsordens app mot rasism. Reality Check är ett samarbete mellan Teskedsorden, Mångkulturellt Centrum och Anna-Lindh stiftelsens Svenska nätverk med stöd från MUCF och Arvsfonden

Syfte

Spelet sänker tröskeln till att prata om svåra ämnen så som rasism och stereotypifiering. Med ungas egna berättelser som bas porträtterar spelet vardagsrasismen som många unga idag utsätts för. Spelet är utformat för åldrarna 13-19 år och utmanar både fördomar och normer.

För koppling till Lgy 11: se s. 35 i detta häfte.

Material

Hur är det att leva som en ung muslim, afrosvensk, rom, asiat eller jude idag i Sverige? Vad möts en av för fördomar och rasism? I det interaktiva spelet *Reality Check* kan du i rollen som en av dessa minoriteter själv uppleva vardagen för en person som själv blir utsatt för fördomar, rasism och diskriminering. Hur skulle du agera om du blev utsatt? Och hur kan du med hjälp av civilkurage och ökad kunskap förebygga att andra utsätts?

Händelserna och upplevelserna i *Reality Check* är baserade på verkliga händelser, under projektets gång har Teskedsorden intervjuat ungdomar runt om i Sverige som själva fått berätta om sina egna upplevelser av utsatthet och rasism. Deras berättelser ligger till grund för appen som finns att ladda ner kostnadsfritt i App Store och Google Play.

Här hittar du fullständig lärarhandledning och kan läsa mer om appen:

<https://teskedsorden.se/reality-check/>

Instruktioner

Spelet *Reality Check* går ut på att användaren får följa en karaktär under fem dagar och få vara med om dennes upplevelser av rasism, fördomar och diskriminering. Under spelets gång får spelaren ta del av pop-up fönster med fakta om allt från Sveriges rasistiska historia till tips om vad en kan göra för att motverka rasism och annat intressant som kan hjälpa oss att förstå rasismens mekanismer. Spelet vill att när användaren har spelat klart ska känna att hen har ett första hjälpen-kit redo för att kunna se och förstå vardagsrasism samt kunna ingripa när det behövs.

Här hittar du instruktionsfilmer och information kring spelet: <https://teskedsorden.se/reality-check/>

AKTION FN för mänskliga rättigheter

Lärarmaterial som skickats i detta Aktion FN-paket till kontaktpersoner på FN-skolor

- AKTION FN för mänskliga rättigheter – lärarmaterial (detta häfte)

Lärarmaterial på Portalen för FN-skolor, AKTION FN för mänskliga rättigheter

www.fn.se/portalen lösenord: *bolivia*

- AKTION FN för mänskliga rättigheter – lärarmaterial (detta häfte)
- Utskriftsbara Globala målen-kuber
- PowerPoint om mänskliga rättigheter, med talarmanus och diskussionsfrågor
- Rollspel – FN:s råd för mänskliga rättigheter granskar Sverige

Övriga digitala källor för fördjupning och fortbildning

- Globalis.se: <https://www.globalis.se/>
- Världskoll.se: <http://varldskoll.se/>
- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>
- The Human Rights Guide to the SDG: <http://sdg.humanrights.dk/>
- Amnesty International Sveriges film om Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna 70 år: <https://skola.amnesty.se/lektioner/manskliga-rattigheter/uppdrag-manskliga-rattigheter/>
- Så skyddar Sverige de mänskliga rättigheterna: <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/sa-skyddar-fn-de-manskliga-rattigheterna/>
- MR-konventionerna: <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/sa-skyddar-fn-de-manskliga-rattigheterna/mr-konventionerna/>
- FN:s sida över vilka länder som anslutit sig till vilka konventioner. OHCHR Status of ratification interactive dashboard: <http://indicators.ohchr.org/>
- Svenska regeringens hemsida om mänskliga rättigheter: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/fakta-om-manskliga-rattigheter/>
- Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna fyllde 70 år 2018 och det uppmärksammades förstås av Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (in English: Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, OHCHR): <http://www.standup4humanrights.org/en/index.html>
- Hatbrott mot hbtq-personer. Nationellt centrum för kvinnofrid: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-mot-hbtq-personer/hatbrott-mot-hbtq-personer/>

- Unga hbtq-personers utsatthet för våld: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-mot-hbtq-personer/unga-hbtq-personers-utsatthet-for-vald/>
- UNHCR om skyddet för hbtq-flyktingar: <https://sverigeforunhcr.se/blogg/hbtq>
- Hatbrott - lagar och fakta. Polismyndigheten: <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/hatbrott/>
- FN:s databas för Sveriges återkommande rapportering inom UPR: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/SEindex.aspx>
- FN FAKTA om FN:s övervakning av mänskliga rättigheter (2018): https://fn.se/wp-content/uploads/2018/09/3-18-FNs_overvakning_av_manskliga_rattigheter.pdf
- FN FAKTA om Många faror för flickor i konflikt (2018): https://fn.se/wp-content/uploads/2018/09/3-18-FNs_overvakning_av_manskliga_rattigheter.pdf
- FN FAKTA om Ständig kamp för att förverkliga människans rättigheter (2018): <https://fn.se/wp-content/uploads/2017/12/4-17-FNs-arbete-med-m%C3%A4nskliga-r%C3%A4ttigheter.pdf>

AKTION FN för mänskliga rättigheter - koppling till Lgy 11 och 26 kursers centrala innehåll

Förskolans och skolans värdegrund: <https://www.skolverket.se/getFile?file=2579>

Barns lärande och växande

- Barns olika uppväxtmiljöer och levnadsvillkor och hur samhällsförändringar har påverkat detta.
- Hur till exempel genus, klass, etnicitet, funktionsnedsättningar och fritid påverkar barns levnadsvillkor.

Etik och människans livsvillkor

- Olika kulturer, deras uttryckssätt och kulturmönster samt kulturens betydelse för människors värderingar.
- Religiösa och icke-religiösa livsåskådningars människosyn.
- Kulturers och livsåskådningars påverkan på hälsa, ohälsa, funktionsnedsättning, livskvalitet, behandling, vård och omsorg samt liv och död.

Etnicitet och kulturmöten

- Svenska kulturer och kulturmöten i ett globaliserat och mångkulturellt samhälle.
- Innebörden i begreppen kultur, etnicitet, nationalitet och religion.
- Migration, dess bakgrund och konsekvenser för människors levnadsförhållanden och delaktighet i samhället.
- Politiska beslut och ställningstaganden i samband med migration.
- Kritisk bearbetning av information från olika källor.
- Aktuella företeelser i dagens mångkulturella samhälle och svensk samhällsdebatt om integrations- och segregationsfrågor.

Friskvård och hälsa

- Människors livsvillkor och hälsoeffekter ur psykosociala, socioekonomiska, kulturella, historiska och internationella aspekter samt genus- och miljöaspekter.

Geografi 1

- Befolkningsutveckling, befolkningsfördelning och rumslig förändring. Urbanisering samt städernas framväxt, funktion, struktur och miljöpåverkan. Betydelsen av migration, utbildning, miljöförändring, försörjningsstrategier, reproduktiv hälsa och familjeplanering sett ur olika perspektiv, till exempel kön, sexualitet, etnicitet och socioekonomiska förhållanden.
- Den globala spelplanen och lokal utveckling. Samband mellan befolkningsutveckling, resurstillgång, resursanvändning och intressekonflikter. Etiska frågor kopplade till konkurrensen om jordens resurser, alternativa och möjliga vägar till social rättvisa och hållbar utveckling.

Historia 1a1

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.

Historia 1a2

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

Historia 1b

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

Historia 2a

- Tematiska fördjupningar när det gäller historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen, till exempel lokalhistoria, global migration och kulturmöten, olika historiska världsbilder, synen på jämställdhet och människors värde, moderna mediers framväxt samt resursutnyttjande och människors förhållande till naturen.

Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering

- Fördjupning inom valt kunskapsområde. Exempel på kunskapsområden kan vara arkeologi, EU, freds- och konfliktfrågor, globala utvecklings- och rättvisefrågor, interkulturell kommunikation, kriminologi, litteratur på olika språk, lokala eller regionala studier, mediekommunikation, miljöhistoria samt tolkning och översättning. Samband mellan kunskapsområdet och omvärlden.

Hållbart samhällsbyggande

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Samband mellan livsstilsfrågor och utformningen av ett hållbart samhälle.

Hälsopedagogik

- Människors hälsa, hälsorelaterade levnadsvanor och olika hälsoeffekter ur ett miljöperspektiv, historiskt perspektiv och internationellt perspektiv samt ur sociala och kulturella aspekter.

Internationellt arbete

- Hälsoproblem orsakade av till exempel infektionssjukdomar eller vattenbrist, av krig eller katastrofer.
- Sociala aspekter och genusaspekter på hälsa och välbefinnande i olika länder.

Internationella relationer

- Olika aktörer, deras mål och medel samt hur dessa samspelar inom utrikes- och säkerhetspolitik. Den moderna nationalstatens utmaningar som en internationell aktör.
- Olika teoretiska perspektiv på internationella relationer.
- Världskrigens och efterkrigstidens betydelse för etableringen av internationella institutioner. Olika former av organiserat samarbete mellan länder och sambandet mellan detta samarbete och den politiska och ekonomiska utvecklingen.
- Orsaker till och följder av samarbeten och konflikter.
- Internationell rätt. Möjligheter och svårigheter med att säkerställa såväl staters som individers rättigheter och säkerhet. Grundläggande internationella konventioner om mänskliga fri- och rättigheter och olika aktörers möjlighet till tillämpning.
- Globaliseringens betydelse för individer, grupper och samhällen samt möjligheter och utmaningar för miljö och resursfördelning.

Människors miljöer

- Människors olika levnadsmiljöer och levnadsvillkor.
- Hur människor påverkas av, samt själva medverkar till, skapandet av de kulturer och samhällen de lever i.
- Hur till exempel genus, klass, etnicitet, familj, generation, funktionsnedsättningar, arbete och fritid påverkar människors levnadsvillkor.
- Demokratisk värdegrund och internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter.
- Innebörden av integration, segregation, likabehandling och diskriminering.

Naturkunskap 1

- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Naturkunskap 1b

- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Politik och hållbar utveckling

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Etiska värderingar och överväganden i samband med politiska beslut.

Privatjuridik

- Konstitutionell rätt samt straffrätt och processrätt. En översikt över de svenska grundlagarna och deras förhållande till EU-rätt och internationell rätt. En översikt över regler som rör brott och straff samt det svenska rättegångsväsendet.
- Juridiska begrepp och problemlösning i rättsliga sammanhang.

Rätten och samhället

- Konstitutionell rätt: Sveriges grundlagar med särskild betoning på offentlighetsprincipen och skyddet för mänskliga fri- och rättigheter.
- Internationell rätt: Europarätt inklusive EU-rätt samt det internationella skyddet för mänskliga rättigheter.
- Straffrätt: regler som rör brott och straff samt straffrättsliga ideologier.
- Processrätt: regler som rör det svenska rättegångsväsendet och praktiskt processförfarande.
- Juridiska begrepp och problemlösning i rättsliga sammanhang.
- Sambandet mellan etik och moral i samhället, lagstiftning och tolkning av lagar.

Samhällskunskap 1a1

- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 1b

- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 2

- Nationalekonomiska teoriers framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, digitalisering, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna.
- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.

Samhällskunskap 3

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.

Sociologi

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.
- Sociala strukturer utifrån klass, genus, etnicitet, kultur och religion.
- Sociala normer och kategoriseringar av människor.
- Innebörden av integritet, social kontroll, segregering och marginalisering.
- Diskriminering, jämställdhet och likabehandling.

Svenska 1

- Argumentationsteknik och skriftlig framställning av argumenterande text.